

Arvoisa puheenjohtaja ja hyvät kuulijat,

Ensin, kiitos viranhaltijoille kaavan valmistelusta.

Toiseksi, haluan tässä yhteydessä nostaa esille asian, joka on syksyn ja talven aikana noussut valtuuston poliittisissa keskusteluissa useasti esiin, etenkin datakeskustontteihin, asemakaavakysymyksiin ja metsästrategiaankin liittyen - nimittäin ekologinen kompensatio.

Eli luontohyvyitys. Vuonna 2023 tuli voimaan uusi luonnonsuojelulaki, jossa määritellään ekologinen kompensatio. Siinä luonnolle koituva haitta hyvitetään parantamalla luonnon tilaa niin sanotulla hyvitysalueella toisaalla. Kompensatio on viimeinen vaihtoehto silloin kun luontohaitan syntyä ei voi välttää tai muutoin lieventää.

Ekologinen kompensatio on tähän asti jäänyt vähälle huomiolle päätöksenteossamme koska Loviisassa meillä ei ole tällä hetkellä sille mitään menetelmää käytössä. Ja nyt olen oppinut, että on liian myöhäistä pohtia tai vaatia ympäristökompensatiota kun esimerkiksi tonttikauppa tai kaavoitus on jo työn alla, neuvotteluvaiheessa tai toteutumassa. Ekologisen kompensatian toimintamalli täytyy olla kaupungilla valmiina ennen kuin uusia luontoarvoille haitallisia toimenpiteitä aloitetaan, jotta kompensatio voidaan ottaa huomioon oikeassa vaiheessa - jo suunnitteluvaiheessa - ja toteuttaa.

On kaupungin vastuulla luoda tämä rakenne ja ehdot, ja tuoda ne mukaan kaupungin toimintaan ja kaupungin laatimiin sopimukseen heti alusta alkaen.

Tähän kyseiseen kaavaan liittyen, liitteessä "Kaavaselostus", sivulla 10, sanotaan:

"Suunnittelualue on pääosin talousmetsää, lukuun ottamatta Pietarintien aluetta. Alueella sijaitsee metsälain 10. §:n mukainen arvokas elinympäristö, pienialainen lähde-tervaleppäkorpi."

Sitten kaavaselostuksessa siirrytään eteenpäin muihin aiheisiin. Eli tuo arvokas elinympäristö mainitaan ja olemme valmiit sen tuhoamaan, ja se siitä. Toki alue on pienialainen. Mutta tervaleppäkorpi kuuluu Suomen luonnonsuojelulain mukaan suojeltaviin luontotyyppeihin.

Loviisassa on nyt suojeltu 3 % kaupungin metsistä. Vasemmiston valtuustoryhmässä sekä Vihreiden ryhmässä, kuten Rakennus- ja ympäristölautakunnassakin, olemme tulevaan metsästrategiaan liittyen esittäneet tavoiteprosentin nostamista vähintään kymmeneen.

Kun olen puhunut metsän suojeluprosentin kasvattamisesta valtuustokollegoiden kanssa, olen joskus kuullut vastalauseena väittämän, ettemme voi suojella enemmän metsää, koska tällä hetkellä ei löydy enemmän suojeluarvoiltaan tärkeitä metsäalueita. Kyseenalaistan tämän. Tässäkin kaavan alueella nyt, löytyi metsälain mukainen arvokas suojeltava elinympäristö. Pieni, mutta silti. Ja ihmettelen, miten koskaan saisimme Loviisaan lisää suojeluarvoiltaan elintärkeitä vanhoja metsiä tai monimuotoisuuden keitaita, jos emme *jossain vaiheessa* suojele edes joitain metsäalueita - jotka eivät välttämättä tällä hetkellä täyttäisi näitä kriteerejä. Mutta tulevaisuudessa sitten kyllä.

Palatakseni kaava-asiaan. Kun Loviisa kaataa kaupungin metsää, kaavoittaa luontoalueen teollisuuskäyttöön tai luovuttaa tontin rakentamiseen, menetämme - juuri tällä tavalla - samalla arvokkaita hiilinieluja ja luonnon monimuotoisuutta. Tämä todetaan tämänkin kaavan liitteissä, Kaavaselostuksen sivulla 20:

“Alueen hyödyntäminen teollisuuskäyttöön vähentää metsäpinta-alaa ja sitä kautta hiilinielujen määrää.”

Tällä hetkellä nämä menetykset kirjataan ylös tuollaiseen PDF:ään. Eikä sen enempää.

Toivon, että Loviisan kaupunki kehittää ekologisen kompensaatiomallin ja ottaa sen osaksi kaupungin normaalia toimintaa kahdella konkreettisella tavalla:

Ensinnäkin tontinluovutusehtoihin, sekä myyntiin että vuokraukseen, tulee kirjata velvoite ekologisesta kompensoinnista. Kenen vastuulla kompensaatio on? Miten se toteutetaan? Nämä määritellään ennen luovutusta, ei jälkikäteen.

Toiseksi, kaavoitukseen, erityisesti teollisuusalueita kaavoitettaessa, tulee sisällyttää velvoittava kompensaatioarvio. Jos menetetään arvokas luontoalue, sen vastapainoksi on osoitettava korvaava toimenpide.

Käytännössä kompensaatio voi toimia niin, että kaupunki hyvittää aiheuttamansa luontomenetykset parantamalla luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Käytännön keinoja ovat esimerkiksi lahoppuun lisääminen metsissä, ojitettujen soiden ennallistaminen, perinneympäristöjen kunnostaminen tai luontokohteiden suojelu. Kaupunki voi tehdä hyvityksen itse, maksaa sen tekijälle tai edellyttää maankäyttösopimuksissa, että hankkeen toteuttaja vastaa kompensaatiosta.

Ekologiset kompensaatiot ovat jo osa sekä YK:n biologista monimuotoisuutta koskevaa sopimusta että EU:n biodiversiteettistrategiaa. Suunta on selvä. Edelläkävijäkunnat toimivat jo nyt: Vantaa on Suomen ensimmäinen kunta, joka toteuttaa luonnonsuojelulain mukaista ekologista kompensaatiota käytännössä, ja tavoitteena on olla luontopositiivinen vuodesta 2030 alkaen. Vantaa saa tästä paljon myönteistä huomiota ja jopa palkittiin Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton kunniamaininnalla. Lahti, Jyväskylä, Joensuu, Turku, Kotka ja Tuusula ovat myös pilotoineet mallia.

On viisaampaa rakentaa toimintamalli ennakoivasti kuin odottaa, että lainsäädäntö tulevaisuudessa “pakottaa” meidät siihen. Loviisalaiset myös odottavat meiltä vastuullisuutta, luonnonsuojelua ja luontokadon torjumista. Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Ekologinen kompensaatio on loistava työkalu Loviisankin hiilineutraaliuden tavoitteen saavuttamiseksi. Etenkin vihreän siirtymän alalla kompensaatiosta itsessään voi hyvinkin tulla myös kilpailutekijä yritysten kesken.

Toivon ja odotan, että kaupunginhallitus, valtuusto ja viranhaltijat ottavat tämän huomioon tulevassa toiminnassaan ja päätöksenteossaan.